

Subject Area
Art and Design

Year: 2022
Vol: 8
Issue: 95
PP: 525-536

Arrival
14 January 2022
Published
28 February 2022
Article ID Number
3830
Article Serial Number
02

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.26449/ssj.3830>

How to Cite This Article
Soylu, R. (2022). "Pandemi Döneminde Yaratıcı Duvar Resimleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:95; pp:525-536

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Pandemi Döneminde Yaratıcı Duvar Resimleri

Creative Wallpapers During The Pandemic Period

Rasim SOYLU¹

¹ Doç.Dr. Sakarya Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sakarya/Türkiye

ÖZET

Sanat estetik haz ve güzelliğin ifadesi olmakla birlikte her zaman güzel ve göze hoş gelen şeyleri ele almaz. Bazen de acıları ve ağrıları içerir. Sanat tarihi içerisinde dünyada yaşanmış pek çok veba gibi salgın hastalıkların da sanat eserlerine yansındıkları da görülmektedir. Sanatçılar yaşadıkları sevinç ve mutluluklar kadar acıları ve felaketleri de eserlerine yansıtmışlardır.

Covid 19 Pandemisi günümüz insanının psikolojik ve sosyal hayatlarında pek çok değişikliklere yol açmıştır. Ekonomi, politika ve bilim dünyasında olduğu gibi sanat dünyasında da maske, mesafe, izolasyon, tam kapanma, karantina uzaktan eğitim ve çevrimiçi sergi gibi kavramlar yerini aldı. Dünyanın farklı şehirlerinde duvarlar, tıp alanında hizmet verenleri onurlandırmak için onları süper kahramanlar olarak tasvir eden çizimlerle doldu.

Bu çalışmada dünyanın farklı şehirlerinde yer alan Pandemi temalı duvar resimleri ele alınacak ve pandeminin günümüz insanı üzerindeki psikolojik ve sosyolojik etkilerinin duvarda nasıl yansıtıldığı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Covid 19, Duvar Resmi, Maske.

ABSTRACT

Although art is an expression of aesthetic pleasure and beauty, it does not always deal with beautiful and pleasing things. Sometimes it includes pain and lamentation. It is also seen that epidemics such as many plagues experienced in the world in the history of art are also reflected in the works of art. Artists reflected the pain and disasters as well as the joy and happiness they experienced in their works.

The Covid 19 Pandemic has led to many changes in the psychological and social lives of today's people. As in the world of economy, politics and science, concepts such as mask, distance, isolation, full closure, quarantine, distance education and online exhibition have taken their place in the art world. In cities around the world, walls were filled with drawings depicting them as superheroes to honor those who served in the medical field.

In this study, Pandemic-themed murals in different cities of the world will be discussed and how the psychological and sociological effects of the pandemic on today's people are reflected on the wall.

Keywords: Pandemic, Covid 19, Mural, Mask.

1. GİRİŞ

Mağara döneminden itibaren insanlar doğada gördükleri olağanüstü durumlardan etkilenmişler ve bunları duvarlara yaptıkları resimlere yansıtmışlardır. Bir yanardağın patlaması, şimşek ve gök gürültüsü, yıldırım düşmesi, dev vahşi hayvanların saldırısı ya da savaş gibi insanı aciz bırakan olaylar sanatın da konusu olmuştur.

Sanatçılar sanat eserlerinde bazen kendi iç dünyalarını bazen de dış dünyadaki etkilendikleri nesne ve durumları yansıtır. Dış dünya güzellikleri ve nimetleriyle insanı etkilediği gibi heyecan, korku, endişe, çaresizlik, hüznü ve acı veren olayları da insanı etkiler. Sanat eseri her zaman ilhamla beslenmez bazen derin etkiler ve travmalarla da beslenir. Sanatçı, sanat eseri ile hem kendini ifade bağlamında görüneni yansıtmaya eyleminde bulunur hem de çağının ilerisinde teknik ve düşünsel anlamda yeniliklere yol açar. Bu süreçte, pek çok psikolojik ve sosyal kaynaklardan beslenir ve deneyimsel uygulamaların peşine düşer (Yılmaz, Demir Yılmaz, Yılmaz 2021: 47).

2019 yılından beri bütün dünyayı etkileyen pandemi sanatçıların imgelem dünyasını da etkilemiş ve yapılan sanat etkinliklerine de yansımıştır. Pandemi sanatçıları tarafından farklı yönleriyle ele alınmış ve gün geçtikçe pandemi konusu sanat dünyasını meşgul etmeye devam etmektedir.

2. PANDEMİ

Pandemi bir hastalığın bütün dünya üzerinde bir salgın haline gelmesi ve yayılmasıdır. Bir hastalık eğer bulaşıcıysa enfeksiyon ile tanımlanır. Bulaşıcı bir hastalık dar bir alanda yerel olarak görülürse Epidemi olarak tanımlanır. Eğer bütün dünya üzerinde yayılıyorsa Pandemi olarak adlandırılır. Dünya üzerindeki her tehlikeli hastalık Pandemi olarak görülmez. Hastalık eğer hızlı bir biçimde bulaşıyor ve yayılıyorsa o zaman pandemi olarak tanımlanır.

Pandemi; Yunanca “pan” tamamı ya da hepsi ile “demos” ise halk kelimelerinin birleşmesinden oluşur. Pandemiler insandan insana bulaşabilen hastalıklarla ve geniş bir yayılımla ortaya çıkar (Gökbel, 2021: 52).

Bulaşıcı hastalıkların kökenleri incelendiğinde coğrafi iklim, yaşam koşulları, toplumların sosyal ve ekonomik durumları, temizlik ve hijyen kültürleri ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bazen de biyolojik bir saldırıdan kaynaklanan bulaşıcı hastalıklar salgınlara da pandemiye neden olabilirler (Pesen ve Özçelik, 2021: 229)

2.1. Sanat Tarihinde Pandemi

Dünya tarihinde yer alan salgınlar genellikle göçler, savaşlar, tabii felaketler, açlık, eğitimsizlik, fakirlik ve temizlik kültürünün eksikliklerinden ortaya çıkmış ve yayılmıştır. Son yüzyılda ise genellikle az gelişmiş ülkelerde yeterli beslenme eksikliği veya temizlik ve hijyen problemleri Kolera, Ebola, AIDS, Verem, Hanta Virüsü gibi Pandemilerin yayıldığı görülmektedir (Parıldar, 2020:20). Pandemilerin oluşmasında hijyenik su ve gıda bulma zorlukları yaşanması ve kuş ve domuz gribi gibi hayvanların hastalık bulaştırması nedeniyle geniş alanlara yayıldığı görülmüştür (Başbuğ, 2020:2287).

Sanat tarihinde bilhassa orta çağdan itibaren veba gibi çeşitli salgın hastalıkların sanat eserlerine de yansıdığı görülmektedir. Ancak bilinen en eski örnek olarak M.Ö. 429 tarihinde yaşandığı kabul edilen Atina Vebası tifo veya tifüs olarak tanımlansa da tıp tarihine Atina Veba'sı olarak geçer. Salgının üzerinden bin yıl sonra 17. yüzyıl Barok dönemi sanatçısı Michiel Sweerts, “The Plague in Athens” adını taşıyan eser çalışmıştır (www.a3haber.com 01.04.2020).

Görsel 1. 17. yüzyıl Michiel Sweerts, “The Plague in Athens”.

([https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Plague_in_an_Ancient_City_LACMA_AC1997.10.1_\(1_of_2\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Plague_in_an_Ancient_City_LACMA_AC1997.10.1_(1_of_2).jpg) 14.01.2022).

Avrupa’da kısa sürede çeyrek milyondan fazla insanın ölümüne neden olan Kara Ölüm salgınının izlerini Rönesans dönemi resimlerde görmek mümkündür. Toskana’da 14. Yüzyılın sonlarında yapılan bir minyatürde fantastik yaratıklar ve şeytanlar, yeryüzündeki insanlara ok atarak korku salmaktadırlar. Tasvirdeki okları felaket, hastalık ve ölüm taşıyıcıları sembolü olarak, Eski Ahit ve Yunan mitolojisindeki zengin bir ok metaforu birikiminden yararlanır.

Görsel 2. Toskana’da 14. Yüzyılın sonlarında yapılan Kara Ölüm temalı minyatür. Archivio di Stato, Lucca, (<http://www.cevirigazetesi.org/13.01.2022>).

17'nci yüzyılda Güney Avrupa'da Veba gibi salgın hastalıklara karşı giyilen gaga biçiminde maskesi olan koruyucu bir kıyafet tasvir edilmektedir. Bu kıyafet olan ölüm gerçeğini çağrıştırdığı için o dönem insanlarını büyük bir dehşete düşürmüştür (Gökbel, 2021, 55).

Görsel 3. Gaga Maskeli Doktor, 1720, (<https://www.theguardian.com/world/>, 26.03.2020).

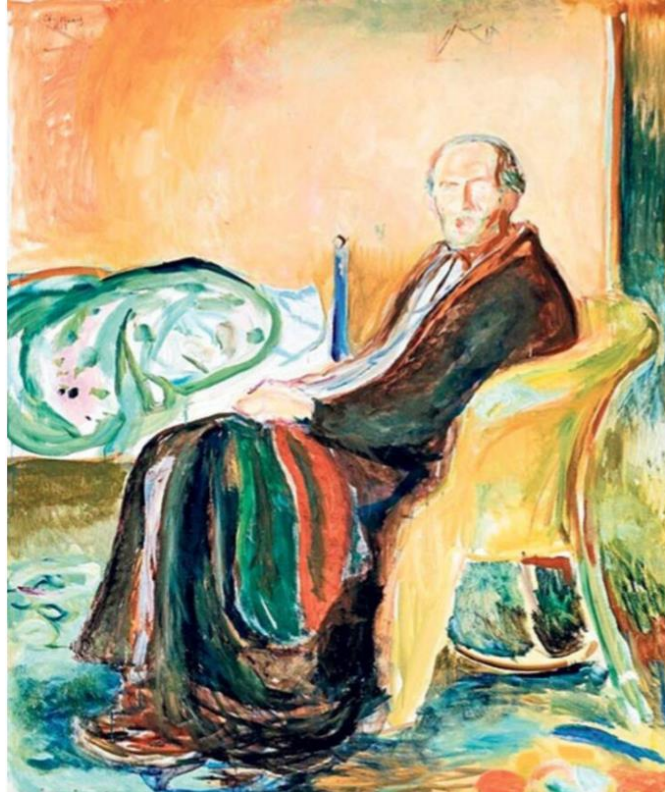
1600 yıllarında bütün Avrupa'yı etkileyen büyük bir Veba salgını o dönemin ünlü ressamlarının eserlerine de yansımıştır. 1630 yılında Roma'da geçen olayda, vebaya yakalanan insanların travması, ani ölümler, korkunç görüntüler, sağlıklı insanlarda acı, korku ve umutsuzluk olarak belirmektedir. 1617'de Peter Paul Rubens, vebaya karşı Aziz Francis Xavier'in mucizelerini gösteren alegorik bir mihrap tasvir etmiştir (Başbuğ, 2020:2291).

Görsel 7. Peter Paul Rubens, Fransis Xavier'in Mucizeleri, 1617 (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_Paul_Rubens_140b.jpg 14.01.2022).

Gandi Reni ise 1630'da "Pallione del Voto (Veba Sunağı)" isimli eserini yaparak, Bologna'daki salgının etkilerini resminde ortaya koyar. Nicolas Poussin'in "Ashdod Salgını" olarak bilinen eserinde ise İsraililerin gemisini çalan Filistinlilere Tanrı'nın verdiği ceza olarak bir salgın hastalık musallat ettiği tasvir edilir (Barker, 2004, s. 659-660).

20. yüzyıl başlarında tam da Birinci Dünya Savaşı yıllarında ortaya çıkan İspanyol Gribi dünyada 500 milyondan fazla insanı etkilemiştir. Savaş nedeniyle pek çok devlet salgının etkilerini gizlemekle birlikte 100 milyondan fazla insanın öldüğü varsayılmaktadır. Egon Schiele, Gustav Klimt, Amadeo de Souza Cardoso, Niko Pirosmeni İspanyol Gribinden ölen dönemin sanatçılarından bazılarıdır. Edvard Munch da hastalığa yakalanmış ancak iyileşmiştir. Munch, yaptığı bir seri resimde salgının etkilerini ve ölümün yakınlığını ele alır.

Görsel 4. Edvard Munch, İspanyol Gribi Oto-Porte), 1919, Ulusal Galerisi, Oslo (Gökbel, 2021, 54).

2.2. Koronavirüs Pandemisi

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından COVID-19 adı verilen salgın hastalık Korona virüs (CoV), (MERS-CoV) ve (SARS-CoV) gibi ciddi hastalıklara neden olan büyük bir virüs ailesidir. Kısa sürede bütün dünyaya yayılan hastalık "pandemi" olarak ilan edilir. Hastalığın kaynağı olarak Çin'in Vuhan kenti gösterilir (Kahraman, 2020: 47).

COVID-19 salgınının ile birlikte bütün dünyada başlayan panikle birlikte birçok tedbir alınarak uygulanmaya başlanmıştır. Maske, mesafe, izolasyon, entübe, yoğun bakım, karantina ve aşı gibi tedbirler yanı sıra bazı ülkeler sürü bağışıklığı gibi kavramları da gündeme taşımışlardır.

Pandemi sürecinden sanat ve kültür endüstrileri farklı şekillerde etkilenmiştir. Bazı alt-sektörler daha çok etkilenirken bazıları da pandemi dönemini bir fırsata dönüştürmüştür. Sanat ve kültür dünyası pandemiden en az etkilenen sektörler olmuştur (Özarslan, 2021: 373).

Tüm dünyada etkisi devam eden ve salgınla mücadelenin halen devam ettiği pandemi, sanatçılar tarafından farklı malzeme ve tekniklerle yorumlanmakta ve pandemi tedbirlerine uygun olarak alternatif sergileme yöntemleri ortaya çıkarmaktadır. Sanat ve çevrimiçi sergiler yanı sıra eczane ve hastanelerde sergileme örnekleri verilmiş ayrıca sokak sanatı ve duvar resimleri de alternatif bir sergileme yöntemi olmaktadır.

3. SOKAK SANATI

Duvarları karalamak, resim yapmak ve yazı yazmak mağara dönemindeki ilk insanlardan günümüze kadar devam eden bir uğraştır. 20. Yüzyılın protest insanı için duygularının dışavurum alanı olan duvarlar en sonunda sanat literatürüne de girmiştir. Sokak sanatı ve Grafiti gençler için adrenalin içeren fantastik bir sanat türüdür. Bilhassa

kamusal alanlara izin alınmadan ve yasal olmayan bir şekilde yapılan bu sanat türü insanların içindeki isyankâr ve Vandal dürtüleri de açığa çıkartabilir.

Grafiti İtalyanca duvar resmi anlamına gelen “sgraffito” kelimesi ile ilişkilidir. Popüler moden kültürde grafiti büyük kent duvarlarına yapılan, semboller, duvar resimleri veya duvar yazıları anlamında kullanılmaktadır (Meriç, 2017: 145).

Yirminci yüzyılda pop-art akımı içerisinde de yer edinen grafiti yüzyılın başında Amerika, İngiltere, Fransa ve Almanya’da büyük şehirlerin duvarlarında boy gösterir. Protest, isyankâr, devrimci bir yapıya bürünerek ikinci dünya savaşı sonrasında ve 1968 kuşağının savaş karşıtı, hippie kültürüyle de bütün dünyaya yayılır.

Sokak sanatı sanatçıların içerisinde bulunduğu sosyal ekonomik durum, yalnızlaşma, toplumsal toplumsal koşulların baskısı altında kendini ifade eden eserler ortaya koyma arzusunu dışavurur. Duvar topluma hatta tüm insanlığa bir mesaj olarak iletilecek fikirleri gösterme imkânı yaratır (Diğler, Atalay, 2019: 6279).

Uzun bir süre belediye ve kamu görevlileri tarafından yıkıcı ve illegal olarak tanımlanan ve üzeri boyanarak kapatılan Grafiti ve sokak sanatı günümüzde artık belediyeler ve kültür kurumları tarafından bizzat teşvik edilmektedir. Sokak sanatı insanlar üzerinde adeta karnaval etkisi yaratır. Toplumsal kuralların hiçe sayıldığı bu tip kamusal alan boyamaları toplumsal kuralların eğlenceli bir eleştirisi olarak yorumlanabilir. (<https://ray.yorks.ac.uk/> 13.01.2022).

3.1. Koronavirüs Duvar Resimleri

COVID-19 salgınının dünyada etkilemediği alan kalmamış hatta eğitim kurumları uzaktan eğitim ile tanışmış ve sanat dünyası bile çevrimiçi sanat etkinliklerine mahkûm olmuştur. Belki de pandemi sokak sanatı ve grafiti sanatçılarına yaramış olabilir.

Dünyanın dört bir yanındaki grafiticiler ve sokak sanatçıları sessiz sokaklara çıkmışlar ve geride pandemi sürecini eğlenceye döndüren düşündürücü izler bırakmışlardır. Birçok sanatçı pandemi sürecinde gerçek kahramanların doktor, hemşire ve sağlık çalışanlarının olduğu mesajını vermeye çalışmıştır.

Maske görsel olarak hem gizem hem de korunmayı çağırıştırıyor. Pandemi öncesinde daha çok sağlık ve bakım sektörü çalışanlarının taktığı maskeler Pandemi sürecinde herkesin takmak zorunda kaldığı bir nesne olmuştur. Bu süreçte renkli ve desenli hatta pahalı markaların ürettiği değişik maske çeşitleri birer tasarım olarak da görülebilir. Maske pandemi sürecinde pek çok sanat çalışmasında görülebilir. Duvar resimlerinde de çoğunlukla karşımıza çıkar.

Duvar resimlerinde daha çok Koronavirüs pandemisine karşı mücadele edenleri ve bilhassa sağlık çalışanlarını birer süper kahraman olarak tasvir eden çalışmalar görülmektedir. Ayrıca maske, mesafe, hijyen ve karantina gibi sağlık önlemleri için bilinçlendirici bir toplumsal uyarı aracına da dönüşür. Bunu propaganda amacıyla yapmaz ancak düşündürücü ve eleştirici tavrıyla dolaylı olarak ifade eder.

Örneğin sokak sanatçısı Banksy bunu hemen fırsata dönüştüren sanatçılardan birisi olmuştur. Süper hemşire adını verdiği çalışması Southampton Hastanesi'nde sergilenmektedir. Daha sonra da sağlık çalışanları yararına açık artırmaya çıkarılması düşünülmektedir.

Görsel 5. Banksy, Süper Hemşire, 2020. <https://www.artdogistanbul.com/> 01.01.2022.

Pandemi sürecinde ses getiren çalışmalar yapan sokak sanatçısı Banksy, Koronavirüs temasını da kullanmayı ihmal etmez. 2014 yılında Bristol Harbourside bir evin duvarına yaptığı Vermeer'in İnci Küpeli Kız resmini 2020 de maske takarak Pandemi sürecine uygun olarak günceller.

Görsel 6. Banksy, Maske Takan İnci Küpeli Kız, Bristol Harbourside, (<https://indepest.com/2020/04/25/>)

Koronavirüs nedeniyle karantinaya da giren Banksy evinin banyosunun duvarına yaptığı düzenlemeyi Instagram hesabından paylaşarak gündemde kalmaya devam eder. Banksy'nin son çalışmasında "bir grup farenin banyoda yarattığı karmaşa ve dağınıklık görülüyor. Eserde fareler aynayla ve tuvalet kağıtlarıyla oynuyor, diş macununu sıkıyor, bir tanesi de klozette işini görüyor" (<https://tr.sputniknews.com/20200416/banksy-bile-karantinada-esim-evden-calismamdan-nefret-ediyor-1041843285.html/> 14.01.2022)

Görsel 7. Banksy, Banyoda Fareler2020, (<https://www.thedubrovniktimes.com/> 14.01.2022)

Yine Pandemi sürecinde Londra metrosunda vagonların kapı ve duvarlarına elinde spreay boya sıkarak ünlü fareleriyle grafiti yapan Banksy'nin çalışmaları kısa sürede temizlik görevlileri tarafından silinir. Sanat dünyasında kimliği gizli imajıyla ve maskeli görüntüleriyle çalışmanın videosunu yayınlayan Banksy görevlilerin temizlikte hızlı olmasının güven verici olduğunu ifade eder. Bazı sanat eleştirmenleri bunun Banksy'nin düşündüğü komplonun bir parçası olduğunu iddia eder (<https://www.bbc.com/news/uk-england-london-5341583> 14.01.2022).

Görsel 8. Banksy, Londra Metrosu, 2020 (<https://www.bbc.com/> 13 14.01.2022).

Tvboy takma adıyla duvarlara resim ve Stencil çalışmaları yapan İtalyan sanatçı Salvatore Benintende yarattığı imaj olan "TVboy" ile özellikle televizyon nedeniyle yeni nesillerin kitlesel kültür farklılığının bir sembolü olarak tanınır. Pandemi sürecinde bilhassa Barcelona'da duvarlara pek çok Korona temalı çalışmalar yapar.

Görsel 9. Tvboy, Koruyucu Melekler, Barcelona, İspanya, 2020. (<https://www.tvboy.it/> 12.01.2022)

Yine Tvboy tarafında 2021 yılında yapılan Covid zamanında aşk isimli duvar resmi maskenin hayatımızın bir parçası olduğuna gönderme yapar (<https://www.artsy.net/artwork/tvboy-love-in-the-time-of-covid> 14.01.2022).

Görsel 10. Barcelona, Spain. Artist: Tvboy (<https://www.tvboy.it/> 12.01.2022)

Amsterdam merkezli sokak sanatçısı FAKE yaptığı "Süper Hemşire!" duvar resminde, Süpermen logosuyla süslenmiş bir yüz maskesi takan bir hemşireyi tasvir etmektedir. COVID-19 krizi sırasında sokak sanatı, portreye özel bir önem vermiştir.

Görsel 11. FAKE, 'Süper Hemşire!' <https://streetartnews.net/> 13.01.2022.

Bazı sokak sanatçıları ve Grafiticiler politikacılar daha çok hedef aldılar ve eleştirdiler. Bristol merkezinde sokak sanatçısı John D'oh, ABD Başkanı Trump'ın COVID-19 dan daha tehlikeli bir virüs olduğunu ima eden duvar resminde tehlikeyi savmak için dezenfektan kullanmayı önermektedir.

Görsel 12. Trumps Covid-19 Disinfectant' by John D'oh, <https://inspiringcity.com>, 020/05/01)

Brezilyalı sanatçı Eduardo Kobra'nın 'Birlikte Yaşama' başlıklı duvar resmi, kendine özgü sürekli değişen stilini ve pandeminin evrenselliğini temsil eder. Duvar resmi, her biri farklı etnik kökene sahip beş çocuğu tasvir ediyor. Dünyanın belli başlı dinlerine ve her birine uygun olarak dua eden çocuklar dini bir sembol taşıyan bir maske taksa da pandeminin insanı acze düşürmesi karşısında ortak kaygı ve acılarda birleşmesi gerektiğine vurgu yapıyor (Aiko, Gareth & Mara, 2021: 248).

Görsel 13. Eduardo Kobra'nın 'Birlikte Yaşama' 2020, Brezilya, (Aiko, Gareth & Mara, 2021: 248).

Brezilyalı sokak sanatçısı Aira Ocrespo Brezilya Devlet Başkanı Jair Bolsonaro'yu palyaçoların taktığı kırmızı bir burun maskesi ile tasvir eder. Bolsonaro sosyal mesafeyi ve izolasyona gereken önemi vermediği gerekçesi ile eleştirir. Duvar resminin arka metninde “Bolsonaro'nun koronavirüse karşı maskesi” yazmaktadır.

Görsel 14. Aira Ocrespo, Bolsonaro'nun Koronavirüse Karşı Maskesi, 2020. (<https://www.gettyimages.com>. 13.01.2022).

Başka bir örnekte, Avustralyalı sokak sanatçısı Lushsux, Çin devlet başkanı Xi Jinping'in Covid 19 hakkında dünya kamuoyunu yanıltmasına gönderme yapıyor. Raporlar gerçek oranın aslında belirtilenden dört kat daha yüksek olabileceğini öne sürerken, Çin'in çok düşük Covid-19 enfeksiyon oranlarına sahip olduğunu iddia ettiği gerçeğine de işaret ediyor.

Görsel 15. Lushsux, Çin devlet başkanı Xi Jinping'in Portresi, 2020. (<https://me.me/13.01.2022>)

Dominikli sokak sanatçısı Jesus Cruz Artiles, takma adıyla Eme Freethinker, iş ve sosyal yaşamın kısıtlandığı tam kapanma günlerinde insanların marketlere hücum edip tüketim paniği yaşaması ile marketlerde bazı temizlik ve hijyen malzemelerinin tükenmesine gönderme yapar., Tuvalet kâğıdı stokçuluğunu ironik bir şekilde eleştirir. Yüzüklerin Efendisi'ndeki Gollum bu sefer yüzüğe değil bir rulo tuvalet kağıdına bakarken ünlü repliğini "kıymetlim" söylerken görülür.

Görsel 16. Berlin, Germany. Artist: EME Freethinker, 2020. (<https://www.boredpanda.com>, 13.01.2022.)

Orman yangınları gibi çevre sorunlarına eserleriyle dikkat çekmeye çalışan Ukraynalı sokak sanatçısı Vitaliy Gidevan, pandemi sürecinde koronavirüsü de tema olarak kullanmış ve Kiev'in Dnepr metro istasyonu yakınlarında boş bir duvar üzerine maske takan bir aslan tasvir etmiştir. Sanatçı bu resimle sosyal farkındalık oluşturmaya çalışmakta ve pandemi tedbirlerine uyulması için toplumu bilinçlendirmeye çalışmaktadır (Karayel,2020: 25).

Görsel 17. Vitaliy Gidevan, 2020. (<https://www.arttv.com.tr/> 13.01.2022)

İngiliz sokak sanatçısı Lionel Stanhope "Jan van Eyck" Londra'da, çalışması ile bir Rönesans sanatçısı titizliği ile duvarları boyar. Ünlü Rönesans ressamının oto portresi olarak kabul edilen Kırmızı Türbanlı Adam resmini maskeli olarak pandemi sürecine adapte eder. Duvarın sağ tarafına ise Carravaggio'nun "Emmaus'ta Akşam Yemeği" resmini mavi ameliyat eldivenleri ekleyerek yapar (<https://www.jornada.com>. 14.01.2022).

Görsel 18. Lionel Stanhope, "Jan van Eyck" in London, 2020, (<https://www.jornada.com>. 14.01.2022).

4. SONUÇ

Sokak sanatçıları genellikle marjinal, ironi, hiciv, komedi, toplumsal bilinçlenme ve dikkat çekme gibi düşündürücü veya eğlenceli çalışmaları duvarlara yansıtır. Bu nedenle sokak sanatı genellikle avangart akımlar içerisinde yer alır ve güncel medyanın da bir parçası haline gelir.

Sokak sanatçıları ve Grafiti yapanların görüşleri bir sistem tarafından kontrol edilemez ve herhangi bir yetkiliden de izin istemezler. Bu da sokak sanatçılarının kamu denetimini dışında fikirler ifade edebilmelerine imkân tanır. Ancak bazen toplumsal normları eleştiride çok ileri giden sokak sanatı belediye görevlileri tarafından üzeri boyanarak temizlenir.

Sokak sanatının yaratıcı bir biçimde ifade ettiği pek çok gerçek sosyal medya organları tarafından paylaşılarak amacına ulaşır. Bu da Pop-Art kültürünün bir parçası olarak ona saygın bir konum kazandırır.

Pandemi sürecinde maske, mesafe, karantina, hijyen ve evde kalma gibi kavramları duvarlar üzerinde yorumlayan sanatçılar bu süreci estetik ve sanatsal bir ifade fırsatına dönüştürmüştür. Aynı zamanda toplumu salgın hastalık önlemlerine uyma konusunda bilinçlendirmek gibi bir görev de üstlenmişlerdir.

KAYNAKLAR

- Aiko I. A. Gareth A. J. & Mara N. (2021) When The (Face) Mask Slips, City, 25:3-4, 235-254,
- Barker, S. (2004). Poussin, Plague, and Early Modern Medicine. *The Art Bulletin*, 86(4), 659–689.
- Başbuğ, Z. (2020). Salgınların Resim Sanatına Yansıması ve Nedim Günsür'ün "Kızamık" İsimli Eseri Üzerine. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (4), 2286-2299.
- Diğler, M. Atalay, M.C. (2019). William De Koning Resimlerinde Kadın Figürlerinin Betimlenmesi, *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)* 2019, Vol:5 Issue:49 pp: 6278-6284.
- Gökbel, F. M. (2021). Pandemi Süreci: Seramik Sanatına Yansımaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Akademik Sanat*, (13), 50-68.
- Kahraman, M. E. (2020). COVID-19 Salgınının Uygulamalı Derslere Etkisi ve Bu Derslerin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesi: Temel Tasarım Dersi Örneği. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 6 (1), 44-56.
- Karayel, (2020). Pandeminin Sanata Yansıması, *Pandemi İnsan*, Ed. Alper Sağlık, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Meriç, Ö. (2017). Duvardaki Şen Direniş: Graffiti Başka Bir Dünya Tahayyülü Sunabilir Mi? . *Intermedia International E-journal*, 4 (6), 141-154.
- Özarslan, Z. (2021). Yaratıcı ve Kültürel Endüstriler ve Covid19 Pandemi Döneminde Türkiye'de Kültür ve Sanat Sektörlerinin Durumu, *Alternatif Politika*, 2021, 13 (2): 371-408
- Parıldar, H. (2020). Tarihte Bulaşıcı Hastalık Salgınları, *Tepecik Eğit. Ve Araşt. Hast. Dergisi*, 30 (Ek Sayı), 19-26.

Pesen, B. Özçelik, K. M. (2021). Geçmişten Günümüze Bazı Salgın Hastalıkların Toplum Üzerindeki Etkisi, Zfwf, Zeitschrift Für Die Welt Der Türken Journal Of World Of Turks, Vol 13, No.1, 227-248.

Yılmaz, U. Demir Yılmaz, E. N. & Yılmaz, M. (2021). Enstalasyon Sanatında Doğu İzleri Üzerine Göstergebilimsel Bir İnceleme: Heike Weber, Rudolf Stingel ve Martin Roth Örnekleri . Art-e Sanat Dergisi , 14 (27) , 47-71 .

<https://www.a3haber.com/2020/04/01/salgin-ve-sanat-ve-ya-da-pandemi-ve-kultur/> 01.04.2020.

<https://www.artdogistanbul.com/en/headline/banksyden-super-hemsire.htm> 01.01.2022.

<https://streetartnews.net/2020/03/fakes-new-mural-super-nurse-available-for-free-download.html>

<https://www.gettyimages.com.au/detail/news-photo/brazilian-graffiti-artist-aira-ocrespo-finishes-an-art-news-photo/1207623639?adppopup=true> 13.01.2022.

<http://www.cevirigazetesi.org/veba-sanatinin-bugun-hakkinda-bize-anlattiklari/> 13.01.2022.

<https://www.theguardian.com/world/2020/mar/26/hazmat-suit-disease-deadly-viruses-danger-symbol-heroic> 26.03.2020.

<https://inspiringcity.com/2020/05/01/satirical-coronavirus-street-art-from-john-doh/> 11.01.2022.

<https://indepest.com/2020/04/25/banksy-with-a-mask/> 11.01.2022.

<https://me.me/i/chinese-president-xi-winnie-the-pooh-jinping-in-a-covid-19-a9511519f4464f619eef42e883a6c89f> 13.01.2022.

<https://www.arttv.com.tr/yazi/koronavirusun-sanata-etkileri-the-effects-of-covid-19-on-art-yazan-fulden-karayel-okumus> 13.01.2022.

<https://ray.yorksj.ac.uk/id/eprint/4566/1/coronavirus-murals-inside-the-world-of-pandemic-inspired-street-art-138487> 13.01.2022.

<https://www.bbc.com/news/uk-england-london-5341583> 14.01.2022.

<https://www.thedubrovniktimes.com/lifestyle/feature/item/8760-banksy-gets-creative-in-the-bathroom-during-quarantine> 14.01.2022.

<https://www.artsy.net/artwork/tvboy-love-in-the-time-of-covid> 14.01.2022.

<https://www.rferl.org/a/mural-masks-coronavirus-inspires-global-graffiti/30527353.html> 13.01.2022.

<https://www.jornada.com.mx/ultimas/2020/05/10/el-coronavirus-inspira-el-graffiti-en-el-mundo?fbclid=IwAR24fOfr4530oBBWSZ89U7IYJwZs2ME9zRlKUnfHqHqdJvdk61JaDjDkoJQ> 14.01.2022.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_Paul_Rubens_140b.jpg 14.01.2022.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Plague_in_an_Ancient_City_LACMA_AC1997.10.1_\(1_of_2\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Plague_in_an_Ancient_City_LACMA_AC1997.10.1_(1_of_2).jpg) 14.01.2022.

<https://tr.sputniknews.com/20200416/banksy-bile-karantinada-esim-evden-calismamdan-nefret-ediyor-1041843285.html/> 14.01.2022)